

3.2 Intenzita vyjížděky z obcí

Počty vyjíždějících žáků, studentů a učňů z obce trvalého bydliště je možno dle výsledků sčítání rozdělit na dvě skupiny ve věku 6 – 14 let a 15 a více let. S malou nepřesností považujeme první skupinu za žáky základních škol a druhou, starší skupinu, za učně a studenty středních a vysokých škol. Na celkovém počtu vyjíždějících do škol se v úhrnu Libereckého kraje v roce 2001 podíleli žáci základních škol 29 % a 71 % připadlo na učně, žáky středních a vysokých škol. Poněkud odlišná struktura byla zjištěna jen v okrese Jablonec nad Nisou, kde podíl vyjíždějících žáků ve věku 6 – 14 let činil pouze necelých 26 %, kdežto ve zbývajících třech okresech se podíl této skupiny žáků pohyboval kolem 30 %.

Podstatné rozdíly mezi mladšími a staršími žáky vyjíždějícími z obce byly z hlediska cílového území. Žáci základních škol vyjížděli především na kratší vzdálenosti. V kraji celkem převažovala z 81,6 % vyjíždka do škol v obcích vlastního okresu, do škol v obcích jiného okresu kraje vyjíždělo jen necelých 10,7 % a do jiných krajů vč. zahraničí pouze 7,0 % žáků základních škol. Osoby patnácti a víceleté vyjížděly z obce trvalého bydliště s téměř shodným podílem 39,8 % do škol v obcích vlastního okresu i do jiných krajů (39,1 %), do škol v jiných okresech kraje jich vyjíždělo 19,4 % a do ciziny 1,7 %.

3.4 Podíl na vyjíždějících z obce podle věku v %

	Kraj celkem		Česká Lípa		Jablonec n.N.		Liberec		Semily	
	6-14	15+	6-14	15+	6-14	15+	6-14	15+	6-14	15+
Z obce	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom do:										
jiných obcí okresu	81,6	39,8	82,5	46,5	81,5	28,1	77,0	46,6	85,8	35,5
jiných okresů kraje	10,7	19,4	6,2	12,5	14,3	41,2	17,8	13,7	5,4	12,7
jiných krajů	7,0	39,1	10,8	39,9	3,7	29,2	4,3	36,3	8,4	50,9
zahraničí	0,6	1,7	0,6	1,0	0,5	1,4	1,0	3,4	0,4	0,9

Mezi okresy našeho kraje nebyly výrazné rozdíly ve struktuře vyjíždějících žáků věkové skupiny 6 – 14 let. Všude jednoznačně převažovala vyjíždka do jiných obcí okresu trvalého bydliště, její podíl na vyjíždějících z obce celkem dosahoval nejnižší hodnoty 77,0 % v okrese Liberec a nejvyšší 85,8 % v okrese Semily. Na větší vzdálenosti, do jiných krajů, vyjíždělo nejvíce dětí základních škol v okrese Česká Lípa (10,8 %) a nejméně v okrese Jablonec nad Nisou (3,7 %).

Tab. 3.5 Vyjíždějící do škol podle okresů

	Kraj celkem	v tom okres			
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Vyjíždějící do škol z obce bydliště	25 880	7 009	5 566	7 143	6 162
v tom:					
do jiných obcí okresu	52,0	57,5	41,8	55,4	50,9
do jiných okresů kraje	16,9	10,6	34,4	14,9	10,5
do jiných krajů	29,8	31,0	22,7	27,0	37,9
do zahraničí	1,4	0,9	1,2	2,7	0,8
Podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště (v %) v rámci ČR celkem	33,7	35,4	36,0	25,5	44,9
muži	33,4	34,3	36,1	25,2	45,3
ženy	34,0	36,6	35,9	25,7	44,6
Denně vyjíždějící do škol z obce bydliště v rámci ČR celkem	17 498	4 656	3 945	4 862	4 035
muži	8 751	2 307	1 982	2 390	2 072
ženy	8 747	2 349	1 963	2 472	1 963
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících v rámci ČR (v %) celkem	68,6	67,0	71,7	69,9	66,0
muži	68,3	67,7	71,3	68,6	66,1
ženy	68,8	66,4	72,2	71,3	65,9

Výraznější meziokresní diferenciaci vykázala vyjíždka do škol u věkové skupiny patnácti a víceletých osob. V okresech Česká Lípa a Liberec přibližně stejné podíly připadly na vyjíždku do jiných obcí okresu (46 %) a jiných krajů (36 – 40 %). V okrese Jablonec n. N. podílem 41,2 % převažovala vyjíždka do jiných okresů

kraje a v okrese Semily byla nejčastější vyjíždka do škol v jiných krajích (50,9 %). Tyto skutečnosti již odpovídají vyjíždce studentů a učňů na střední a vysoké školy v takových oborech, které školy v okrese nebo kraji trvalého bydliště nevyučují.

Tab. 3.6 Meziokresní dojíždka do škol v kraji v letech 1991 a 2001

Kraj, okres	Dojíždějící celkem	v tom okres dojíždky			
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Kraj celkem	1991	.	1 113	2 381	718
	2001	4 364	188	2 368	1 048
v tom okres vyjíždky:					
Česká Lípa	1991	873	x	718	32
	2001	742	x	652	27
Jablonec nad Nisou	1991	1 764	67	1 420	277
	2001	1 912	52	1 343	517
Liberec	1991	1 328	165	x	409
	2001	1 065	117	x	504
Semily	1991	.	236	243	x
	2001	645	19	253	373

V meziokresní dojíždce do škol a učilišť v rámci Libereckého kraje došlo mezi sčítáními 1991 a 2001 ke změnám. Výrazně se snížil počet dojíždějících žáků, studentů a učňů do okresu Jablonec nad Nisou, méně pak do okresu Česká Lípa a Liberec (data z roku 1991 za okres Semily nejsou úplná). Opačná situace nastala u okresu Semily. Do okresu Liberec v roce 2001 dojíždělo z ostatních okresů kraje celkem 2 368 studentů, z toho více než polovina z okresu Jablonec nad Nisou. Vyjíždějící ze zbývajících tří okresů směřovali převážně do škol a učilišť v okrese Liberec. Naopak nejvíce vyjíždějících studentů a učňů z okresu Liberec mířilo do škol v okrese Semily, což může být ovlivněno nabídkou vzdělání na speciálních oborech škol a učilišť především ve městě Turnově.

Zajímavé údaje poskytuje srovnání vyjíždky do škol podle velikostních skupin obcí (data zahrnují i vyjíždějící s nezjištěným místem školy). Obecně můžeme konstatovat, že vyjíždka do škol z obce trvalého bydliště byla v roce 2001 nejvyšší u nejmenších obcí v kraji – z obcí do 199 obyvatel vyjíždělo do škol mimo obec až 94,9 % žáků, studentů a učňů, kdežto z obcí s 50 000 a více obyvateli (město Liberec) vyjíždělo do škol mimo obec trvalého bydliště pouze 12,0 % osob.

Vyjíždka žáků, učňů a studentů do jiných obcí vlastního okresu byla nejvýraznější u malých obcí a s velikostí obce se podíl této vyjíždky snižuje. Tento typ vyjíždky představoval nejvyšší podíl, téměř 73 % všech vyjíždějících, v obcích s 500 – 999 obyvateli, v nejmenších obcích do 199 obyvatel to bylo 68 %, ale v obcích s 50 000 a více obyvateli již jen necelých 10 %. Lze předpokládat, že tento typ vyjíždky se týká především žáků základních škol a je také odrazem vybavenosti malých obcí těmito školami.

Tab. 3.7 Vyjíždějící do škol podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Vyjíždějící do škol z obce bydliště ¹⁾	27 072	812	2 905	4 661	3 627	3 590	4 114	1 404	3 426	2 533
z toho:										
do jiných obcí okresu	49,7	67,6	71,2	72,6	61,2	59,8	46,2	33,6	13,5	9,7
do jiných okresů kraje	16,1	13,7	10,2	9,6	12,8	16,1	14,2	17,0	34,0	18,8
do jiných krajů	28,5	15,9	16,4	15,0	22,5	20,7	33,0	42,5	45,7	52,1
Podíl vyjíždějících do škol mimo obec bydliště (v %) v rámci ČR	33,7	94,9	86,8	67,7	53,3	40,6	31,9	28,4	19,7	12,0
Denně vyjíždějící do škol z obce bydliště v rámci ČR	17 498	656	2 412	3 764	2 616	2 509	2 435	760	1 583	763
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících (v %) v rámci ČR	68,6	83,1	84,9	83,1	74,7	72,3	63,4	58,2	49,6	37,4

¹⁾ včetně vyjíždějících s nezjištěným místem školy

Vyjíždka žáků do škol v jiných okresech kraje nevykazuje přímou závislost na velikosti obcí, její trend je kolísavý. Nejnižší hodnotu měl tento typ vyjíždky do škol ve skupině obcí s 500 – 999 obyvateli (necelých 10 %) a naopak nejvyšší podíl 34,0 % byl zjištěn u obcí s 20 000 – 49 999 obyvateli.

Podíl vyjížděky žáků, studentů a učňů do škol v jiných krajích sice mezi velikostními skupinami obcí kolísá, ale určitou závislost jeho růstu na velikosti obcí lze spatřovat. Nejnižší podíl žáků Libereckého kraje vyjížděl do škol v jiných krajích z obcí s 500 – 999 obyvateli (15,9 %), kdežto nejvyšší podíl 52,1 % připadl na obce s více než 50 000 obyvateli, což v našem kraji zahrnuje pouze město Liberec.

Skutečnost, že se vyjíždka do škol mimo obec v malých obcích týká především žáků základních škol, dokazuje i podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících žáků. Ze skupiny obcí do 199 obyvatel byla denní vyjíždka zjištěna u 83 % všech vyjíždějících žáků, s rostoucí velikostí obcí tento podíl pravidelně klesal až na 38 % denně vyjíždějících žáků z obcí nad 50 000 obyvatel. Tento trend je možno dát do souvislosti s vysokým podílem vyjíždějících žáků, studentů a učňů z této skupiny obcí do škol v jiných krajích.